

УДК 631.5:631.8:633

Актуальні напрямки та проблематика у технологіях вирощування продукції рослинництва: матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (23 листопада 2023 року, м. Полтава). / Редкол.: В.В. Гангур (відп. ред.) та ін. Полтава: ПДАУ, 2023. 184 с.

У збірнику тез висвітлено результати досліджень, які присвячені сучасним аспектам із розв'язання проблемних питань в аграрній науці, зокрема біологізації рослинництва, інноваційним заходам у технологіях вирощування сільськогосподарських культур. Видання адресоване науковим та науково-педагогічним працівникам, аспірантам, здобувачам вищої освіти, фахівцям агрономічної служби агроформувань різного виробничого напрямку.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Микола МАРЕНИЧ – директор навчально-наукового інституту агротехнологій, селекції та екології, доктор сільськогосподарських наук, професор;

Володимир ГАНГУР – завідувач кафедри рослинництва, доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник;

Любов МАРІНІЧ - доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук;

Ольга БАРАБОЛЯ – доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук, доцент;

Олександр КУЦЕНКО – професор кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук, професор;

Микола ШЕВНІКОВ – професор кафедри рослинництва, доктор сільськогосподарських наук, професор;

Віктор ЛЯШЕНКО – доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук, доцент;

Олександр АНТОНЕЦЬ – доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук, доцент;

Сергій ФІЛОНЕНКО - доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук, доцент;

Людмила ЄРЕМКО – доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник;

Світлана ШАКАЛІЙ – доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук, доцент;

Ольга МІЛЕНКО – доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук, доцент;

Марина АНТОНЕЦЬ – доцент кафедри рослинництва, кандидат психологічних наук, доцент;

Олександр ЛЕНЬ – старший викладач кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук.

Відповідальність за зміст поданих матеріалів, точність наведених даних і відповідність принципам академічної доброчесності несуть автори. Матеріали видані в авторській редакції.

Рекомендовано до друку вченою радою навчально-наукового інституту агротехнологій, селекції та екології ПДАУ, протокол № 4, від 20 листопада 2023 року

ЗМІСТ

Філоненко С.В., Бойко О.В. Оптимізація гербіцидного захисту насінників буряків цукрових.....	8
Чайка Т.О. Вирощування органічної сої в Україні: перспективи та реальність.....	11
Книш В.І., Шабля О.С., Косенко Н.П., Кокойко В.В. Оцінка та відбір зразків кавуна з високою стійкістю проти уф-в радіації.....	14
Kovalenko A.M. Consequences of increase of droughtyness of climate are in south steppe of ukraine.....	16
Коваленко А.М. Водний режим ґрунту посівів пшениці озимої залежно від її місця у сівозміні і систем обробітку ґрунту та їх вплив на врожайність.....	19
Філоненко С.В., Кухтін О.О. Оптимізація продуктивних характеристик кукурудзи за різних способів основного обробітку ґрунту.....	22
Лиховид П.В., Біднина І.О. Застосування методики мультиплікативного прогнозу за хольт-вінтерсом для прогнозування динаміки якості зрошувальної води інгулецької зрошувальної системи.....	25
Малатинський К. Є. Особливості застосування препаратів з ретардантною дією на вилягання та урожайність сортів пшениці озимої вітчизняної селекції..	28
Філоненко С.В., Охріменко В.О. Правильний підбір гібриду буряків цукрових – запорука реалізації ними максимальної продуктивності.....	30
Марініч Л.Г., Діденко В.О. Формування насінневої продуктивності перспективних зразків стоколосу безостого.....	33
Марініч Л.Г., Гордієнко С.М., Ісаєнко Т.В. Роль горошку посівного (озимого) в рослинництві.....	35
Ромашко Т. П., Галушко І. А. Використання екстрактів рослин для контролю популяції комах-шкідників.....	37
Короткова І.В, Бенько С. Використання регуляторів росту у вирощуванні ячменю ярого	39
Шакалій С. М., Шевченко О. С. Вплив біопрепаратів на показники структури ярого ріпаку.....	43
Філоненко С.В., Цибенко В.В. Ефективне застосування хімічного методу боротьби з бур'янами в посівах кукурудзи.....	46

Книш В.І., Шабля О.С., Косенко Н.П., Кокойко В.В.	
Посухостійкість та урожайність кавуна за використання кремнієвмісних добрив.....	49
Книш В.І., Шабля О.С., Книш В.В.	
Коренева система щепленого і кореневласного кавуна в умовах краплинного зрошення.....	53
Шакалій С. М., Данілевський А. В.	
Вплив елементів технології на якісні показники пшениці.....	57
Шакалій С. М., Лимоня Р. С.	
Формування врожайності вівса голозерного.....	59
Шакалій С. М., Овсій О. Б.	
Формування врожаю сортів сочевиці залежно від норм висіву.....	60
Шакалій С. М., Петриченко Г.І.	
Характеристика вегетаційного періода кормових бобів.....	63
Wojarszczuk J.	
Gas exchange parameters of <i>pisum sativum</i> l. in depend on the soil tillage system.....	66
Гангур В.В., Єремко Л.С., Ткаченко С.К., Мостовий Є.Г.	
Вплив різних доз мінеральних добрив на польову схожість насіння чини посівної.....	69
Шакалій С. М., Гриценко Д. Д.	
Вплив строків сівби на ріст та розвиток сортів сої.....	71
Шакалій С. М., Коваль Е. В.	
Вплив сорту та попередника на формування врожайності та якості зерна пшениці твердої озимої	73
Шакалій С. М., Литвинченко Я. О.	
Вплив елементів технології на розвиток рослин сорго.....	76
Білявська Л. Г., Діянова А. О., Пономаренко В. В.	
Якісний склад насіння сої та його особливості	78
Білявська Л. Г., Юхименко К. С., Чамата А. С.	
Вплив видів передпосівної обробки сої на урожайність та якість насіння	80
Чернобай С.В., Рябчун В.К., Мельник В.С., Капустіна Т.Б.	
Результати оцінки кращих ліній тритикале ярого у конкурсному та попередньому сортовипробуванні.....	82
Куценко О.М., Каламбет В.В.	
Основні тенденції вирощування соняшнику в Україні в 2021-2023 роках.....	86
Ласло О.О., Шершило О.О.	
Вплив систем обробітку ґрунту на забур'яненість соняшника перед збиранням та його урожайність.....	90
Філоненко С.В., Біленко О.П., Плюйко А.С.	
Ефективність рістстимулюючих препаратів на посівах кукурудзи.....	93

Сахно Т.В., Корінний С.М., Бей Карина Біотехнологічний підхід до праймінгу насіння.....	96
Тоцький В.М., Глущенко Л.Д., Киричок О.О. Продуктивність сортів ячменю ярого і озимого різних селекційних центрів.....	99
Божко В. І. Вегетаційний період гречки залежно від погодно—кліматичних факторів середовища.....	103
Оданець О.В., Тимошенко О.С. Вплив сортових властивостей на якість та врожайність зерна пшениці озимої.....	106
Баган А.В., Храпач А.О. Перспективи вирощування кукурудзи на зерно у Лісостепу України	110
Баган А.В., Штефан І.Ю. Ефективність впливу інокуляції на посівні якості насіння гороху посівного.....	112
Павлюченко С. О. Строки сівби пшениці м'якої озимої.....	114
Баранський В.С. Продуктивність бобових трав	116
Микитенко А.О., Гапон С.В. Виготовлення та використання біогазу в Україні.....	117
Stepień-Warda A., Czopek K. Effect of soil cultivation system on the efficiency of the photosynthetic apparatus in maize leaves (<i>Zea mays</i> L.).....	120
Баган А.В., Бобошко Н.І. Особливості вирощування картоплі в умовах Лісостепу України.....	123
Бистрицький С. О. Оцінка врожайності конопель посівних за технологіями органічного землеробства.....	125
Дубіна Є.О. Продуктивність розторопші плямистої.....	128
Марініч Л.Г., Коленко С.Ю., Домішкевич І.М. Вплив мікродобрив на продуктивність соняшнику.....	129
Марініч Л.Г., Лещенко М.С., Домішкевич І.М. Вплив сортових властивостей та густоти стояння на формування продуктивності гібридів кукурудзи.....	132
Гангур В.В., Мотрич Р.Ю. Формування продуктивності гібридів соняшнику за різної густоти стеблостою.....	136
Гангур В.В., Нечта С.В. Вплив норм висіву та інокулювання насіння на урожайність гороху в умовах Лівобережного Лісостепу.....	138

Крикунова В.Ю., Лесик Б.І.	
Ефективність впливу азотного добрива гумілін стимул у позакореневе підживлення на формування урожайності кукурудзи.....	141
Гангур В.В., Рудь В.С.	
Вплив технології передпосівного обробітку ґрунту на рясність бур'янів у посівах сої.....	144
Крикунова В.Ю., Цикало А. Ю.	
Використання феромагнітних мікротрейсерів для визначення однорідності кормосумішей.....	146
Бараболя О.В., Шмалій С.І.	
Урожайність пшениці озимої залежно від агроєкологічних факторів....	150
Єремко Л.С., Тур В.В.	
Удобрення як фактор підвищення продуктивності гороху посівного.....	152
Єремко Л.С., Нетребін А.П.	
Вплив системи удобрення на урожайність сої.....	154
Єремко Л.С., Коротич В.В.	
Удобрення як фактор підвищення продуктивності кукурудзи	157
Єремко Л.С., Сапа В.Г.	
Вплив мінерального удобрення на урожайність сорго.....	159
Рожко І.І., Кулик М.І.	
Якісне насіння та адаптовані агротехнології для збільшення виробництва овочів на фоні змін клімату.....	161
Крикунова В.Ю., Маньківський С.Є.	
Вплив різних норм мінеральних добрив на рівень реалізації продукційного потенціалу посівів соняшнику.....	163
Баган А.В., Мороз Є.О.	
Особливості вирощування тритикале в умовах Лісостепу України.....	166
Пилипенко О. В., Білявська Л. Г.	
Біометричні показники насіння сортів сої та їх значення у насінництві.	167
Гапон С.В., Шевчук С.М., Нагорна С.В., Чувпило В.В., Куришко Р.В.	
Однорічні квітникові культури в озелененні м. Полтава.....	171
Міленко О. Г., Лазарєв Д. О., Міленко Є. Г.	
Вплив норми висіву насіння на врожайність сортів проса.....	174
Клименко А.Ю.	
Аналіз продуктивності гібридів соняшнику.....	176
Лень О.І., Колодяжний А.Ю.	
Продуктивність пшениці озимої залежно від системи удобрення.....	179
Жукова В.М.	
Вплив біологічних препаратів на вирощування квасолі.....	181

УДК 635/9(075)

ОДНОРІЧНІ КВІТНИКОВІ КУЛЬТУРИ В ОЗЕЛЕНЕННІ М. ПОЛТАВА

Гапон С.В., доктор біологічних наук, професор кафедри геоматики, землеустрою та планування територій

e-mail: gaponsv58@gmail.com

Шевчук С.М., доктор географічних наук, завідувач кафедри геоматики, землеустрою та планування територій

Нагорна С.В., кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри геоматики, землеустрою та планування територій

Чувпило В.В., кандидат наук з державного управління, доцент кафедри геоматики, землеустрою та планування територій

Куришко Р.В. старший викладач кафедри геоматики, землеустрою та планування територій

Полтавський державний аграрний університет

Озеленення населених пунктів відіграє важливу роль в оздоровленні довкілля та створення сприятливих умов для життєдіяльності людини. Зелені насадження є невід'ємним компонентом міських урбоекосистем, сприяють еколого-просвітницькому, патріотичному та естетичному вихованню населення. Важливою складовою в озелененні є квітники, асортимент рослин на яких не тільки повинен бути різноманітним, а й перебувати в постійній динаміці, адже з кожним роком він збагачується на нові види та сорти рослин. Порівняно зовсім недавно з'явилися такі однорічні квітникові культури як *Godetia amoena* L., *Gazania tenuifolia* Less., *Cleome spinosa* Jacq. та ін., розширився асортимент декоративно-листяних рослин. До традиційної *Cineraria maritima* L. додалися *Alternanthera sessilis* (L.) DC., *Brassica oleraceae* L. var. *acephala* Kochia *scoparia* (L.) Schrad., *Perilla nankinensis* Deene, та ін. Постійно розширюється різноманіття сортів давно відомих квітникових культур, таких, наприклад, як чорнобривці, петунія, калістефус (айстра) та ін. Тому метою нашої роботи і було виявлення видового різноманіття однорічних квітникових культур та показ перспектив розширення його в міській екосистемі м. Полтави. Матеріалом для написання роботи слугували зібрані дані щодо однорічних квітникових рослин, які були виявлені на клумбах міста, переважно в його центральній частині. Всього було обстежено понад 40 квітників, розміщених в парках міста, по його вулицях та окремі квітники біля присадибних ділянок. Типи квітників та назви квітникових культур наведені згідно навчальних посібників [1, 2].

На нашу думку, сьогоднішня урбоекосистема м. Полтави має недостатню кількість квітників. Незважаючи на те, що в місті їхня площа постійно збільшується, все ж їхня нестача в озелененні міста відчутна. Практично відсутніми є квітники на вулицях, що примикають до центру міста. Так, наприклад, на вул. Монастирській нами було виявлено тільки кілька квітників навпроти приватних садиб, які займали мінімум площі на газонах. Майже

відсутні вони тут і біля адміністративних будівель. Така ж ситуація і на вулицях Авіаційній, Героїв Крут, Кожевній, Панянка, Підмонастирській, Сквороди, провулках Ботанічному, Гористому, Михайлюченка, Хрестовоздвиженському, Підмонастирському та ін., де на газонах квітники є поодинокими або зовсім відсутні. Привертає увагу і те, що асортимент рослин на квітниках міста є достатньо бідним. Переважно це квітники з однорічних квітникових культур, тоді як різноманіття дворічників та багаторічників на них є недостатнім.

У результаті наших досліджень було встановлено, що на досліджуваних квітниках міста зростає 36 видів рослин, які є або однорічниками, або багаторічниками, але вирощуються як однорічники. Найбагатше представленою є родина Asteraceae (15 видів з 13 родів). Це види *Ageratum houstonianum* Mill. *Arctotis stoechaedifolia* Berg. var. *grandis* (Nhunb.) Less, *Helianthus annuus* L., *Centaurea cyanus* L., *Calendula officinalis* L., *Callistephus chinensis* (L.) Nees, *Cineraria maritima* L., *Cosmos bipinnatus* L., *Gaillardia pulchella*, *Dahlia vareabilis* L., *Dimorphotheca sinuate* DC., *Zinnia elegans* Jacq., *Tagetes erecta* L., *T. patula* L., *T. tenuifolia* Cav. Трьома видами репрезентовані родини Brassicaceae (види: *Alisum maritime* L., *Brassica oleraceae* L. var. *acephala*, *Mattiola incana* (L.) R. Br.), Lamiaceae (види: *Coleus splendidus* A.CHEV., *Salvia splendens* Sello ex Nees., *Perilla nankinensis* Deene). Amarantaceae (види: *Alternanthera sessilis* (L.) DC., *Amaranthus caudatus* L., *Celosia argentea* f. *cristata* (L.) Kutnze). Решта 11 родин містять по одному виду.

Тільки рід *Tagetes* репрезентований трьома видами (*Tagetes erecta* L., *T. patula* L., *T. tenuifolia* Cav.). Решта родів, виявлених на квітниках, є одновидовими. Це роди: *Antirrhinum*, *Begonia*, *Impatiens*, *Centaurea*, *Petunia*, *Salvia*, *Verbena* та ін.

Недостатнім є асортимент і однорічних декоративно-листяних культур. Найпоширенішим видом серед них є *Cineraria maritima*, яка сріблястим кольором листків та стебел вдало відтіняє квітникові культури. Вона відмічена на квітниках Театральної площі, в Корпусному парку, на вул. Сінній та ін. До цієї ж групи декоративно-листяних культур належить *Setcreasea purpurea* L., яка вирощується як багаторічна кімнатна рослина, але у квітництві культивується як однорічник. Вона створює фіолетово-рожевий фон і гарно обрамлює інші культури на клумбах та відмічена на рабатках та міксбордерах. В останні роки до цієї групи рослин додано також цікаву рослину з родини Amarantaceae *Alternanthera sessilis*, яка характеризується різноманітною кольоровою гамою листків з наявністю антоціанів. Листки рослини зелено-червоного, зелено-бордового чи фіолетово-зеленого кольору, пістряві. Рослина на квітниках створює яскравий барвистий килим і вдало поєднується з білими та жовтими петуніями чи карликовими чорнобривцями.

Окрему групу становлять види рослин, які за своєю тривалістю життя, є багаторічними, але вирощуються як однорічники. Це *Begonia semperflorens*, *Cineraria maritima*, *Setcreasea purpurea* та ін.

Більшість однорічних квітникових культур, які відмічені на міських квітниках і вирощуються у теплицях працівниками комунального

підприємства «Декоративні культури», висаджують квітучою розсадою. Особливістю цих квітників є їхня впорядкованість, дотримання відповідних розмірів, збереження форми геометричної фігури, регулярний догляд та ін.

У результаті наших досліджень було встановлено, що у місті переважають квітники типу клумба та рабатка, зрідка партер. Але в перспективі необхідним є розширення видів квітників, таких як партер, міксбордер, арабеска та різні типи кам'янистих садів (альпінарії, рокарії). Окрасою нашого міста були б також квітники не тільки регулярного, але й ландшафтного типу та «сади нової хвилі».

Що ж стосується присадибних квітників, виявлених нами на газонах досліджуваних вулиць, то вони часто не мають впорядкованого вигляду. Асортимент рослин на них підбирається кожним господарем в залежності від власних уподобань. Хоча тільки на таких квітниках виявлені нами *Impatiens balsamina* L., *Centaurea cyanus* L., *Gaillardia pulchella* Foug., *Dianthus chinensis* var. *heddewigie* Regel., *Brassica oleraceae* L. var. *acephala*, *Cosmos bipinnatus* L., *Lobelia erinus* L., *Papaver annua* L., *Helianthus annuus* L., *Portulaca grandiflora* Hook. та ін. Деякі квітники існують за рахунок щорічного самосіву квітникових культур, таких наприклад, як *Calendula officinalis*, *Cosmos bipinnatus*.

За частотою трапляння основу серед красиво-квітучих культур на міських клумбах становлять різні сорти петунії, *Ageratum houstonianum*, *Callistephus chinensis*, *Salvia splendens*, *Tagetes erecta* L. (карликова форма) та *T. patula*.

Серед декоративно-листяних рослин переважають *Cineraria maritima*, *Coleus hybrida* L.

Таким чином, результати наших досліджень свідчать, що в озелененні міської урбоекосистеми м. Полтави квітники відіграють помітну естетичну, рекреаційну роль. Незважаючи на те, що видове різноманіття однорічників на клумбах достатньо розмаїте (36 видів), все ж заслуговує на увагу введення до їхнього складу нових видів та сортів рослин. Адже сьогоденне квітникарство з кожним роком поповнюється новими видами, сортами, формами квітникових культур. На нашу думку, доцільно урізноманітнити квітники новими формами, наприклад квітниками з багаторічних культур, квітниками пейзажного типу.

Бібліографічний список:

1. Ішук Л.П., Олешко О.Г., Черняк В.М., Козак Л.А. Квітникарство. Біла Церква. 2014. 292 с.

2. Пушкар В.В. Дизайн квітників : Навчальний посібник / З ред.. проф.. Є.А. Антоновича. Київ: Альтерпрес, 2007. 336 с.